

Т А Қ Р И З

**ба автореферати диссертатсияи Давлатализода Хуршед Давлаталӣ дар
мавзуи «Нақши расонаҳо дар ташаккули афкори умум» барои дарёфти
дараҷаи илмӣ доктори фалсафа (PhD) – доктор аз рӯйи ихтисоси
6D050400 – Рӯзноманигорӣ (6D050401 – Рӯзноманигорӣ)**

Автореферати пешниҳоднамудаи Давлатализода Хуршед Давлаталӣ ба яке аз масъалаҳои муҳимтарин ва актуалӣ дар илми журналистикаи муосири тоҷик – таҳлили нақши расонаҳо дар ташаккули афкори умум бахшида шудааст. Дар шароити кунунии таҳаввулоти геополитикӣ рушди босуръати технологияҳои рақамӣ ва ҷаҳонишавии фазои иттилоотӣ, омӯзиши механизмҳои таъсири васоити ахбори омма (ВАО) ба афкори ҷамъиятӣ аҳаммияти ғавқулода касб мекунад.

Мубрамияти мавзӯ, пеш аз ҳама, бо он муайян мегардад, ки ВАО дар ҷомеаи муосир на танҳо василаи интиқоли иттилоот ва ахбор, балки воситаи пурқудрати таъсиррасонӣ ба шуури ҷамъиятӣ, сафарбаркунии сиёсӣ, таҳкими хувияти миллӣ ва нигоҳдории суботи иҷтимоӣ мебошад. Дар замони имрӯза, ки Ҷумҳурии Тоҷикистон дар марҳалаи навсозии иҷтимоиву иқтисодӣ ва густариши равандҳои демократӣ қарор дорад, расонаҳо ҳамчун пули пайваस्तкунанда миёни давлат ва ҷомеа хидмат мекунанд.

Афзоиши истифодабарандагони интернет ва платформаҳои рақамӣ хусусияти муносибатҳои коммуникатсиониро ба куллӣ тағйир дода, зарурати омӯзиши амиқи илмӣ низоми ВАО ва хусусиятҳои таъсири онҳоро ба афкори омма ба миён овардааст. Довталаб дуруст таъкид мекунад, ки дар давраи таҳдидҳои иттилоотӣ ва ҷангҳои раванӣ, пайдо кардани заминаҳои назариявӣ ва амалӣ барои таҳкими масъулияти расонаҳои миллӣ ва ташаккули афкори созандаи ҷамъиятӣ омили муҳимтарини сиёсати иттилоотии давлат ба шумор меравад.

Дар автореферат дараҷаи омӯзиши масъала ба таври амиқ ва сохторбандӣ мавриди баррасӣ қарор гирифтааст. Довталаб адабиёти илмӣ, сарчашмаҳои ҳуқуқӣ ва манбаъҳои таҳлилиро ба ҷаҳор ғуруҳи асосӣ ҷудо намуда, саҳми муҳаққиқони ватаниву хориҷиро аниқ муайян сохтааст.

Мақсади асосии таҳқиқ – таҳлили ҷамаҷонибаи нақши воситаҳои ахбори омма дар раванди ташаккули афкори ҷамъиятӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон бо мавзуи пурраи диссертатсия мувофиқати комил дорад. Барои расидан ба ин мақсад, муаллиф 10 вазифаи мушаххаси илмиро муайян кардааст, ки ҳамаи онҳо бо мантики дохилии таҳқиқ зич алоқаманданд.

Вазифаҳои гузошташуда, аз қабili баррасии равишҳои назариявӣ, таҳлили технологияҳои муосири ВАО, омӯзиши сохтори расонаҳои анъанавӣ ва рақамӣ, муайян кардани сатҳи эътимоди аҳоли ба ВАО-и давлатӣ ва мустақил, гузаронидани таҳқиқи эмпирикии сотсиологӣ ва пешниҳод намудани василаҳои идоракунии афкори умум, ба пӯшидани ҳама паҳлуҳои мавзӯ нигаронида шудаанд.

Объекти таҳқиқ (ВАО-и ватанӣ) ва предмети он (механизмҳои таъсири ВАО ба афкори умум) дуруст ва дақиқ муайян гардидаанд. Ҳамчунин, робитаи таҳқиқ бо барномаҳои давлатӣ, аз ҷумла «Барномаи давлатии рушди телевизион ва радио дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2021-2025» ва «Барномаи давлатии рушди паҳши телевизиони рақамӣ барои солҳои 2026-2030» аҳаммияти амалии онро дучанд месозад.

Навгонии илмии диссертатсия дар он зоҳир мегардад, ки муаллиф бори аввал дар фазои илмии Тоҷикистон таъсири мутақобилаи расонаҳои анъанавӣ ва рақамиро ба ташаккули афкори ҷамъиятӣ дар замони муосир муқоисавӣ таҳлил намудааст.

Нақши расонаҳои миллӣ ба ҳайси «сипари иттилоотӣ» бар зидди таҳдидҳои берунӣ ва омили таҳкими хувияти миллӣ ва суботи иҷтимоӣ асоснок гардидааст.

Арзиши назарии таҳқиқ дар он аст, ки рисола базаи назариявии илми рӯзноманигории тоҷикро дар бахши сотсиологияи ВАО ва психологияи коммуникатсия ғанӣ мегардонад. Хулосаҳо ва мафҳумсозҳои муаллиф оид ба механизмҳои «Agenda-Setting» ва «Framing» дар шароити кишварҳои гузариш имкон медиҳанд, ки тафаккури илмӣ оид ба нақши ВАО дар ташаккули шуури иҷтимоӣ амиқтар карда шавад.

Арзиши амалии таҳқиқ хеле баланд мебошад. Натиҷаҳо ва тавсияҳои пешниҳоднамудаи доктара метавонанд дар самтҳои зерин истифода шаванд: Ҳангоми таҳия ва тақмили стратегияҳои сиёсати иттилоотии давлатӣ ва барномаҳои рушди расонаҳо дар Ҷумҳурии Тоҷикистон; дар фаъолияти амалии таҳририявии рӯзномаҳо (аз ҷумла «Ҷумҳурият»), шабакаҳои телевизионӣ ва радиои барои беҳтар кардани ороиши ахбор ва ҷозибадорӣ муҳтаво; дар раванди таълими факултетҳои журналистика ҳангоми тадриси курсҳои «Социологияи ВАО», «Муносибат бо ҷомеа (PR)», «Психологияи журналистика» ва «Технологияҳои муосири ВАО».

Сарфи назар аз арзиши баланди илмӣ ва бартариҳои зиёди автореферат, баъзе мулоҳизаҳои танқидӣ ва камбудихоро ишора кардан зарур аст:

1. Дар бахши эмпирикӣ, ки дар боби сеюм оварда шудааст, тавсифи методологияи интихоби сотсиологӣ (миқдори пурра ва фарогирии минтақавӣ иштирокчиён) дар матни автореферат ба таври кофӣ муфассал ошкор нашудааст. Барои баровардани хулосаҳои фарогири миллӣ оид ба афкори умуми тамоми аҳолии Тоҷикистон, пешниҳоди нишондиҳандаҳои аниқ демографӣ зарур буд.
2. Дар автореферат тавачҷуҳи асосӣ ба расонаҳои давлатӣ (рӯзномаи «Ҷумҳурият», «Телевизиони Тоҷикистон») нигаронида шуда, нақши расонаҳои мустақил ва хусусии кишвар дар ташаккули афкори алтернативӣ ва гуногунандешӣ ба таври кофӣ ва мутавозин мавриди таҳлили амиқ муқоисавӣ қарор нагирифтааст.
3. Ҳарчанд диссертатсия дар кафедраи телевизион ва радиошунавонӣ иҷро шудааст, дар бахшҳои таҳлилии автореферат нақши радио дар муқоиса бо телевизион ва матбуоти ҷопӣ хеле ҷудо баррасӣ

гардидааст, холо он ки радио дар минтақаҳои дурдасти кишвар ҳанӯз манбаи муҳими иттилоотӣ ба шумор меравад.

Дар маҷмӯъ, автореферати диссертатсияи Давлатализода Хуршед Давлаталӣ дар мавзӯи «Нақши расонаҳо дар ташаккули афкори умум» барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори фалсафа (PhD) – доктор аз рӯи ихтисоси 6D050400 – Рӯзноманигорӣ (6D050401 – Рӯзноманигорӣ) дорои аҳамияти назариявӣ ва арзиши амалӣ буда, мазмун ва муҳтавои он ба талаботи муқаррарнамудаи Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ (Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30-юми июни соли 2021, таҳти №267) ҷавобгӯ буда, муаллифаш сазовори дарёфти дараҷаи илмӣ доктори фалсафа (PhD) – доктор аз рӯи ихтисоси 6D050400 – Рӯзноманигорӣ (6D050401 – Рӯзноманигорӣ) мебошад.

**номзоди илмҳои филологӣ,
мудир кафедраи технологияи ВАО-и
МДТ «Донишқадаи давлатии фарҳанг ва
санъати Тоҷикистон ба номи М.Турсунзода»** **Саидзода Ш.И.**
«31» августи соли 2026.

Нишонӣ: Ҷумҳурии Тоҷикистон,
шаҳри Душанбе, ноҳияи Сино,
кӯчаи Алишер Навоӣ, 63/1, ҳуҷа.36
Тел.: (+992) 882884468
E-mail: shodonas@bk.ru

«Имзои Саидзода Шодонаи Иброҳимро тасдиқ мекунам»

 **Сардори шуъбаи кадрҳо ва корҳои махсуси
ДДФСТ ба номи Мирзо Турсунзода** **Нуриддинзода Ф.Б.**

Нишонӣ: 734055, Ҷумҳурии Тоҷикистон,
шаҳри Душанбе, к. Борбад, 73.
Сомона: <http://ddst.tj/>
Тамос: +992 (37) 231-18-27

